

ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

(ΔΙΗΓΗΜΑ)

Κώστας ὁ συμπατριώτης μου εἶχε γίνει πολὺ μελαγχολικὸς ὕστερ' ἀπὸ μιὰ σημαντικὴ ζημία ποῦ ἔπαθε ἔς τὸ ἐμπόριό του, ζημία σχεδὸν καταστρεπτικὴ, γιατί ἔπειτα ἀπὸ τόσων χρόνων κόπους καὶ βάσανα, γιὰ ν' ἀποκτήσῃ μιὰν περιουσίαν, ἂν ὄχι καὶ τόσο μεγάλην, ἀρκετὴν ὅμως ὥστε νὰ γίνῃ πυρὴν διὰ μεγάλας ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, — τὴν ἔχασε σχεδὸν ὅλην.

Ὁ κόσμος συνήθως δὲν ἐξετάζει ἂν ἔχασες τὴν περιουσία σου ἔς τὰ χαρτιά, ἔς τῆς ἀσωτείας ἢ εἰς ἀτυχεῖς ἐπιχειρήσεις· γι' αὐτὸν τὸ ἴδιο κάμνει, φθάνει ποῦ τὴν ἔχασες γιὰ νὰ σέ κυττάξῃ μὲ δυσπιστία ἔς τὴν ἀρχὴ καὶ νὰ σοῦ γυρίσῃ τῆς πλάτες ἀργότερα.

Καὶ εἶχε στηρίξει ὁ φίλος μου τόσα καὶ τόσα ὄνειρα ἐπάνω ἔς αὐτὴν τὴν περιουσία.

— Θὰ πάγω, μοῦ ἔλεγε, τοῦ χρόνου ἔς τὴν πατρίδα, θὰ ἰδῶ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς μου, ποῦ ἔχω τόσα χρόνια νὰ τοὺς ἴδῶ, καὶ θὰ τὸ γλεντήσω, φίλε μου Γιάννη, ὅσον καιρὸ μείνω ἐκεῖ. Θὰ παντρέψω τὴν ἀδελφή μου, ἀλλὰ φαντάσου καὶ τὸν μεπελὰ ποῦ θαῦρω ἀπὸ τῆς νυφάδες — διαλεκτὸς γαμβρός, βλέπεις!

Καὶ τὰ ἔλεγε αὐτὰ μὲ αὐταρέσκειαν καὶ τὸ πρόσωπό του ἀκτινοβολοῦσε ἀπὸ χαρὰ.

Στάσου δὰ καὶ νὰ ἴδῃς...

Εἶχα ἐπιστρέφει πρὸ ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τὴν πατρίδα, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ποῦ εἶχα κ' ἐγὼ νὰ τὴν ἴδῶ, καὶ ἐπέστρεψα διπλὸς. Δύσκολα γλυτώνει ἓνας ξενητεμένος νέος ὅταν γυρίσῃ ἔς τὴν πατρίδα του. Τοῦ ρίχνονται ἐξ ἐφόδου καὶ θέλει καὶ δὲν θέλει τὸν παντρεύουν. Ἀλλὰ μήπως δὲν ἔχουν καὶ δίκην; Κορίτσια πολλὰ, βλέπεις, οἱ νέοι ξενητεύονται, πολλοὶ παντρεύονται ἔς τὴ ξενητεία, καὶ ἡ πατρίδα τῆς περισσότερες φορὲς τοὺς χάνει γιὰ πάντα.

Γιὰ τοῦτο, ἂν ξεπέσῃ ἐκεῖ κανένας νέος, ντόπιος ἢ καὶ ξένος, δύσκολα τὴν γλυτώνει.

Πολλὲς φορές τὰ ἐλέγαμε μὲ τὸν Κώστα, πῶς ἂν θὰ παντρευθοῦμε καμμιά φορά, νὰ πάρωμε πατριώτισσα γυναῖκα. « Ἀλήθεια, — ἔλεγεν ὁ φίλος μου, — παπούτσι ἀπ' τὸν τόπο σου... »

* * *

Οἱ γονεῖς τοῦ Κώστα, μικροκτηματῆς τὴν πατρίδα, εἶχαν στηρίζει ὅλες τῆς ἐλπίδες των ἔς τὸ μονάκριβο παιδί των. Ἡ στοργή, ποῦ εἶχαν ἔς αὐτόν, δὲν εἶχεν ὅρια ὡμοναν ἔς τ' ὄνομά του. Μὰ κι' αὐτὸς ἦτον ἀφωσιωμένος ἔς αὐτούς. Τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, ποῦ λέει ὁ λόγος, γιὰ τοὺς γονεῖς καὶ γιὰ τὴν ἀδελφή του. Τοὺς ἐπετροβολοῦσε μὲ τὰ χρήματα κ' ἐκεῖνοι, ἀνθρωποὶ οἰκονόμοι, εἶχαν κατορθώσει σιγά-σιγά μὲ ὅσα τοὺς ἐβόηθοῦσε ὁ γυιὸς των νὰ κάμουν τὴν προῖκα τῆς ἀδελφῆς του, γιὰ νὰ μὴν τοῦ δώσουν πολὺ βάρος, ὅταν ἤθελεν ἔρθῃ ἡ ὥρα ἢ καλὴ νὰ παντρεύουν τὴν κόρην τους. Καὶ ἔκαναν χίλια δυὸ σχέδια οἱ καϊμένοι οἱ γέροι: ἐλογάριαζαν πῶς τοῦ χρόνου θὰ ἐγύριζε ἔς τὴν πατρίδα ὁ Κωστάκης των καὶ θὰ ἐπάντρευαν καὶ τὰ δύο τους παιδιὰ καὶ ὕστερα νὰ κλείσουν κι' αὐτοὶ πιά τὰ μάτια των εὐχαριστημένοι κι' ἀναπαυμένοι. Καὶ τοὺς τὸ εἶχα βεβαιώσει ἐγώ, ὅταν ἤμωνα ἔς τὴν πατρίδα, πῶς ἔτσι θὰ γίνῃ, ὅπως τὸ λέγουν καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν, γιὰ τὸν Κώστα εἶχε κάμει πιά τὴν ἀπόφασιν νὰ πῆ πράγματι τοῦ χρόνου ἔς τὴν πατρίδα, νὰ παντρεύῃ τὴν ἀδελφήν του καὶ νὰ παντρευθῇ κι' αὐτὸς...

Ἦτον πλέον τρεῖς μῆνες χωρὶς δουλειὰ ὁ Κώστα καὶ ὅ,τι τοῦ εἶχε μείνει ἀπὸ τὴν καταστροφή ποῦ ἔπαθε, ἄρχισε νὰ λιγοστεύῃ. Τελευταῖα εἶχε γίνῃ ἀγνώριστος· ἀδυνάτισε, ἐχλώμιανε καὶ μοῦ φάνηκε πῶς ἐπροσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ ἓνα μικρὸ, ξηρὸ βηχάκι. Ἐγὼ ἄρχισα νὰ σκέπτομαι σοβαρὰ γιὰ τὴν κατάστασίν του. Ὁ χειμῶνας ἦτον βαρὺς ἐκείνη τὴ χρονιά ἔς τὴ Ρωσοῖα, ποῦ καὶ χωρὶς αὐτὸ τὸ κλίμα μποροῦσε νὰ τὸν χειροτερέψῃ.

Ἀφότου ἔπαθε τὸ ἀτύχημα αὐτό, ἀραιώσε τὰ γράμματα, ποῦ ἔστειλε ἔς τοὺς γονεῖς του καὶ, σιγά-σιγά, ἔπαυσε καὶ νὰ τοὺς γράφῃ. Μιά μέρα ἔλαβα ἓνα γράμμα ἀπὸ τὸν πατέρα του, ποῦ μὲ παρακαλοῦσε καὶ μ' ἐξώρκιζε νὰ τοῦ γράψω τί συμβαίνει καὶ ποιά εἶνε τὰ αἰτία τῆς μεταβολῆς τοῦ Κώστα. Ἀπάντησα μὲ ξερομασημένα λόγια, ἔς τὴν ἀρχή, πῶς τάχα ἔχει πολλὰ δουλειές· κατόπιν εἰς ἄλλο γράμμα μου, ποῦ εἶχα στείλει σὲ δευτέρου τοῦ πατέρα του, ἀπαντοῦσα πῶς ἢ δουλειές του κάπως ἐστράβωσαν, πῶς ἐμπλέξε κάτι χρήματα ἔς ἓνα κακὸ χροεωφειλέτη καὶ ἄλλα τέτοια, ὅτι ὅμως ὁ Κώστα εἶνε καλὰ ἔς τὴν ὑγείαν του καὶ πῶς θὰ τοὺς γράψῃ. Μὲ ὅσα ὅμως ἐνθαρρυντικὰ καὶ ἂν τοὺς ἔγραφα ἐγώ, οἱ γέροι ἄρχισαν ν' ἀνησυχοῦν σοβαρὰ καὶ νὰ μὴ μὲ πιστεύουν.

Ὁ Κώστας ἤρχετο συχνά ἔς τὸ σπίτι μου καὶ ἂν ἀργοῦσε καμμιὰ φορὰ νὰ φανῆ ἐπήγαινα ἐγὼ καὶ τὸν ἔφερνα. Ὅταν τοῦ ἔδειχνα τὰ γράμματα τοῦ πατέρα του καὶ σχεδὸν ἔς τὰ γόνατα τὸν παρακαλοῦσα νὰ τοῦ γράψῃ δυὸ λόγια καὶ νὰ τοὺς καθησυχάσῃ, αὐτὸς πάντα μοῦ ἀπαντοῦσε, πῶς χωρὶς ἄλλο θὰ τοὺς γράψῃ καὶ ὅμως δὲν τὸ ἔκαμνε. Εἶχε κλείσει ἡ καρδιά του. Πόσα τοῦ εἶπα, πῶς δὲν πρέπει νὰ κἀνῃ ἔτσι, αὐτὸς, νέος ἄνθρωπος ἀκόμη, πρῶ μπορεῖ δέκα φορὲς νὰ πλουτήσῃ καὶ νὰ φτωχύνῃ, καὶ πάλι νὰ ξαναπλουτήσῃ — τοῦ κάκου! Τὸ εἶχε πάρει κατάκαρδα.

— Τόσα ὄνειρα, ἔλεγε, — τόση εὐτυχία βεβαία καὶ νὰ σβύσουν ὅλα σὰν καπνός! Καὶ ποῦ θάρρος νὰ ξαναρχίσω πάλι ἀπὸ τὸ ἄλφα — λίγο πράγμα τῶχεις! :

* * *

Ἦλθε ἡ ἀνοιξις — ἐποχὴ ποῦ ξανοίγει ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οἱ πόθοι του γίνονται σφοδρότεροι, ἡ ἐνθύμησις τῆς πατρίδας ζωηρότερη καὶ ἡ νοσταλγία σου ἀναδεύει τὴν καρδιά, σοῦ γεννᾶται μιὰ ἀκράτητος ἐπιθυμία νὰ ταξειδέψῃς σὲ μέρη ἀγαπημένα, νὰ ἰδῆς ἀνθρώπους προσφιλεῖς . . . Ἦτον ἐποχὴ ποῦ παύουν ἡ ἐργασίαις ἔς τὰ μέρη ποῦ ἐμέναμε ἡμεῖς, καὶ πολλοὶ ἐπωφελοῦνται τὴν εὐκαιρία αὐτὴ καὶ ταξειδεύουν ἄλλοι νὰ διασκεδάσουν καὶ ἄλλοι γιὰ νὰ πᾶνε ἔς τὴν πατρίδα. Εἶχα κ' ἐγὼ ἀποφασίσαι νὰ κατέβω μὲ τὴ γυναῖκα μου νὰ μείνω δυὸ τρεῖς μῆνες ἔς τὸ νησί μας καὶ ἐσκέφθηκα μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ νὰ καταλείψω τὸν Κώστα νὰ ἔλθῃ μαζί μας. Ὅταν τοῦ τὸ ἐπρότεινα, ἐγέλασε μὲ ἓνα ἀσθενικὸ γέλιο καὶ τὰ μάγουλά του τὰ χλωμά ἔγιναν κόκκινα σὰν τὰ μῆλα. Ἐκοῦνησε τὴν κεφαλὴ του καὶ μοῦ εἶπε μὲ μικρὸ χαμόγελο :

— Μὲ τὰ σωστά σου μοῦ τὰ λὲς αὐτά; Νὰ κάμω τί ἔς τὴν πατρίδα; νὰ δεῖξω τὰ πλούτη μου ἢ νὰ γίνω βάρος ἔς τοὺς δικούς μου; Τὸ βρίσκεις αὐτὸ εὐκόλο γιὰ μένα, γιὰ τὸν χαρακτήρα μου, γιὰ τὴ φιλοτιμία μου, νὰ λείπω τόσα χρόνια ἀπὸ τὴν πατρίδα, νὰ ὀνειροπολῶ νὰ ἐπιστρέψω κ' ἐγὼ σὰν ἄνθρωπος καὶ νὰ πάω σὰν ζητιάνος; Μὴν τὰ ξαναπῆς αὐτὰ τὰ πράγματα, φίλε μου. Προτιμῶ νὰ μείνω ἐδῶ. Ἴσως γυρίσῃ ἡ τύχη κι' ἀλλάξουν τὰ πράγματα — δὲν ἀπελλίστηκα ἀκόμη, ἔχει ὁ θεός! ἔς τὴν πατρίδα ὅμως, ἔς τὴν κατάστασι ποῦ βρίσκομαι τώρα, ἂν καὶ ἓνας θεὸς τὸ ξέρει πόσο τὸ ποθῶ . . . — νὰ πάω εἶν' ἀδύνατο! . . .

Κ' ἐσηκώθη καὶ περιπατοῦσε γιὰ νὰ κρῦψῃ τὴ βαθεῖα συγκίνησί του.

— Τί σὲ μέλει ἐσένα — τοῦ εἶπα, ἀποφασισμένος νὰ κάμω κάθε θυσία γιὰ νὰ τὸν καταλείψω. — Ἐσὺ θὰ ἔλθῃς σὰν πλούσιος· κανεὶς δὲν ξέρει οὔτε θὰ μάθῃ τὴν οἰκονομικὴ σου κατάστασι· ἐγὼ θὰ σοῦ παρέξω ἀφθονα ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ περάσῃς ἀξιοπρεπῶς ὅσο διάστημα μείνωμε ἔς τὸ νησί.

Ποῦ νὰ τ' ἀκούσῃ!

— Σ' εὐχαριστῶ, μοῦ εἶπε, — ἀλλὰ ἄς ἀλλάξουμε ὁμιλία· ἐγὼ ἔς τὴν πατρίδα μὲ κανένα λόγο δὲν ἔρχομαι.

Αὐτὸ ἐμένα μοῦ ἔγινε ψύχωσης πιά καὶ ἐννοοῦσα κάθε μέρα, ὅσο ἐπλησίαζε ὁ καιρὸς νὰ φύγωμε, νὰ τὸν παρακινῶ, τόσο ποῦ ἔπαινε νὰ ἔρχεται.

Ἡ κατάστασις τοῦ μολαταῦτα, ἔβλεπα, πῶς ἀπὸ μέρα σὲ μέρα ἐχειροτέρευε καὶ ἄρχισα νὰ φοβοῦμαι μὴν καταπέσῃ ὁλότελα.

Γράμματα ἔς τὰ γράμματα ὁ πατέρας τοῦ νὰ τὸν καταφέρω νὰ ἔλθῃ μαζί μας. Ἐσυλλογιζόμουναι λοιπόν, πῶς νὰ κάμω, τί μέσον νὰ μεταχειρισθῶ νὰ τὸν πείσω.

* * *

Τὸν συνήντησα ἓνα βράδν ἔς τὸ δρόμο. Ἐδοκίμασε νὰ μὲ ἀποφύγῃ νομίζοντας πῶς δὲν τὸν εἶδα· ἀλλὰ τὸν ἐπρόλαβα. Μὲ τῆς ὁμιλίες τὸν παρέσυρα ἴσα μὲ τὸ σπίτι μου χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ. Ὄταν ἐφθάσαμε ἔς τὴν πόρτα, ἐνόησε τὸν σκοπὸ μου καὶ μ' ἐχαιρέτησε γιὰ νὰ φύγῃ. Τὸν ἐκράτησα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μὲ τὰ πολλὰ τὸν ἐκατάφερα ν' ἀνέβῃ, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι περὶ ταξειδιοῦ δὲν θὰ ἔκαμνα πιά κανένα λόγο. Ἐμπήκαμε ἔς τὸ σπίτι. Μοῦ εἶχεν ἔλθῃ μία φωτεινὴ ἰδέα, γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ὁποιᾶς δὲν μοῦ ἔμενε καμμία ἀμφιβολία. Εὐρῆκα κάποια πρόφασιν, παραμέρισσα τὴ γυναῖκα μου καὶ τῆς εἶπα κρυφὰ λίγα λόγια.

Εἰς ὅλο τὸ διάστημα τοῦ δείπνου οὔτε λέξι δὲν ἀναφέραμε γιὰ τὸ ταξίδι μας. Ὄταν ἀποφάγαμε, ἐπεράσαμε ἔς τὸν ἐξωτερικὸ διάδρομο ποῦ τὸν ἐκλείνε ἓνα μακρὸ ὑαλωτό. Βραδυὰ ἀπριλιάτικη, γλιανὰ, ποῦ ἀπέπνεε δροσιὰ καὶ ἡ μυρωδιὰ ἀπὸ τὸν κῆπο τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ μᾶς ἐμεθοῦσεν. Τὸ φεγγάρι γεμάτο ἐφώτιζε μὲ μιὰν ἀσημένια λάμψιν.

Ἐπῆρε τὴν καρτέλα τοῦ ὁ Κώστας κ' ἐκάθησε δίπλα στὸ ὑαλωτὸ κ' ἐστήριξε τὸ κεφάλι ἔς τὴν ἀπαλάμη του.

— Ὠραία βραδυὰ! εἶπε, — ἂν βαστάξῃ ὁ καιρὸς θὰ κάμετε λαμπρὸ ταξίδι, πρῶτα ὁ θεός!

Ἐγὼ δὲν ἀποκρίθηναι τίποτε, ἡ γυναῖκα μου μονάχα εἶπε ἓνα ξερό-ξερό «ναί».

Ἦπιαμε τὸν καφέ μας συγκεντρωμένοι ὁ καθένας ἔς τῆς σκέψεις του.

— Δὲν παίρνεις τὴν κιθάρα σου νὰ μᾶς παίξῃς κάτι τι, Φρόσω, νὰ ξενοστάξωμε; — εἶπα μὲ ἀδιαφορία ἔς τὴ γυναῖκά μου.

Ἡ Φρόσω ἐσηκώθη, ἐπῆρε τὴν κιθάρα, τὴν ἐχόρδισε, ἔπαιξε ἓνα βάλς κ' ἔπαισε, ἀφοῦ ἐσκέπασε μὲ τὴν ἀπαλάμη τῆς τῆς χορδές.

Τὸ βάλς ἐτελείωσεν ἀπαρατήρητα.

— Δὲ λὲς καὶ κανένα τραγουδάκι, — τῆς εἶπα.

Ἡ Φρόσω ξανακάθησε καὶ μὲ τὴ γλυκειὰ καὶ συμπαθητικὴ

φωνή της ἄρχισε σιγά-σιγά νὰ τραγουδῆ ἓνα τραγοῦδι τῆς πατρίδας μας, ποῦ τὸ τραγουδοῦν οἱ τσομπάνηδες :

Τοῦ Καλομάστου τὸ νερὸ εἶνε γλυκὸ σὰ μέλι.

Τὸ πίνουν οἱ τσομπάνιδες καὶ γίνονται ἀγγέλοι.

Εἶχε ἓνα δικό της τρόπο ποῦ τὸ συνώδευε ἔς τὴν κιθάρα τὸ τραγοῦδι αὐτὸ ἢ Φρόσω. Εἶνε μία ἀπλή, μονότονη μελωδία, γεμάτη ὅμως ἀπὸ ἄρωμα θυμαριοῦ, ἀπὸ φρέσκο γάλα καὶ ἀπὸ βουνήσιο, λεπτό, ἤρεμο, καὶ μυρωμένο ἀεράκι, ποῦ σοῦ ἀναδεύει τὴν καρδιά καὶ σοῦ ξυπνᾷ μακρυνοὺς κοιμισμένους πόθους.

Ἐντελῶς βέβαιος ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα, ποῦ θὰ ἔφερε ἔς τὴν καρδιά τοῦ Κώστα τὸ τραγουδάκι αὐτὸ τῆς πατρίδας μας, ἤμωνα σκυμμένους κ' ἐπερίμενα κάποια ἔκρηξι εἰς τὰ αἰσθήματά του καὶ δὲν εἶχα ἄδικο. Ἐστράφηκα ἑλιγνὰ πρὸς τὸ μέρος του καὶ τὸν εἶδα, ποῦ ἐσκοῦπιζε τὰ βουρκομένα μάτια του.

Τὴν ἄλλη βραδυὰ τὰ ἴδια. Ἡ Φρόσω ἐτραγούδησε ἓνα ἄλλο παθητικώτερο τραγουδάκι πατριώτικο.

Ἦτον φανερὸ πῶς ὁ Κώστας ἐζητοῦσε ν' ἀποφύγη νὰ τ' ἀκούσῃ κ' ἐσηκώθη κ' ἐπῆγε κ' ἐκάθησε μόνος μακρυνὰ, ἀλλὰ ἐγὼ ἔγνευσα ἔς τὴ γυναῖκα μου νὰ τὸ ἐπαναλάβῃ καὶ σὲ λίγο ὁ Κώστας ἦλθε κ' ἐκάθησε πάλι μαζί μας μὲ τὰ μάτια μισοκλαμένα...

Τὴν παραμονὴ τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἡ Φρόσω ἐφύλαγε τὸ τελευταῖο κτύπημα γιὰ τὸν Κώστα.

Στὴν πατρίδα μου κάθε ἀρχαία οἰκογένεια ἔχει καὶ τὸ δικό της τὸ τραγοῦδι, τραγοῦδι οἰκογενειακὸ καὶ παλαιὸ ὅσο καὶ ὁ πρῶτος πρόγονος τῆς οἰκογενείας. Ὁ Κώστας ἐκρατοῦσε ἀπὸ οἰκογένεια, ποῦ εἶχε τὸ τραγοῦδι της καὶ αὐτὸ τὸ τραγοῦδι ἐφύλαξεν ἡ Φρόσω γιὰ τὴν τελευταία, τὴν πιὸ κρίσιμο στιγμή.

Ὅταν τὸ τραγοῦδι αὐτὸ ἐτελείωσε, μᾶς κατέλαβε ὅλους μιὰ μυστηριώδης, ἀνεξήγητη ἀφασία γιὰ κάμποσα λεπτά τῆς ὥρας.

Μέσα ἔς τὴ σιωπὴ αὐτὴ ἀκούω ἔξαφνα λυγμούς. Ἐσήκωσα τὸ κεφάλι κ' ἐκύτταξα πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἐκάθητο ὁ Κώστας. Ἐπετάχθη ἐπάνω μὲ τὸ μαντῆλι ἔς τὰ μάτια καὶ μοῦ λέγει :

— Δὲ βαστῶ πιά. Ἔρχομαι μαζί σας!...

Ἔτρεξα καὶ τὸν ἔσφιξα ἔς τὴν ἀγκαλιά μου.....

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΕΡΟΥΣ

ΦΤΑΝ καμμία γερόντισσα ἢ γέρος
μὲ ἄσπρα ῥόδα γάμου στεφανώνεται,
στὴ νυμφικὴ παστάδα των ὁ Ἔρως
μὲ τὴ σκιὰ τοῦ Χάρου ἀνταμώνεται.

Γ. ΣΟΥΡΗΣ